

СИЛАБУС ДО ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Фізична терапія в акушерстві та гінекології
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Фізичної реабілітації
Семестр, в якому викладається дисципліна	1
Обсяг дисципліни в кредитах	4
Форма контролю (залік, екзамен)	залік
Викладач, який забезпечує викладання дисципліни	к.мед.н., доцент Русин Л.П.

Очікувані результати навчання з дисципліни

1. **Знати:** особливості етіології та патогенезу різних патологічних станів під час вагітності, методи оцінки фізичної терапії в акушерстві та гінекології, особливості адекватного вибору індивідуальних та групових занять для вагітних відповідно до терміну гестації, основні діагностичні критерії, методи діагностики та принципи фізичної терапії у хворих із гінекологічною патологією залежно від етапу реабілітації.

2. **Розуміти:** механізм дії та клініко-фізіологічне обґрунтування застосування різних засобів фізичної терапії, зокрема, фізичних вправ, лікувального масажу, природних факторів з лікувальною й профілактичною метою при гінекологічних захворюваннях та різних патологічних станах під час вагітності;

3. **Оволодіти:** навичками розробки та застосування програми фізичної терапії для вагітних та гінекологічних хворих, проводити лікувальну гімнастику з вагітними жінками у першому періоді пологів та рекомендувати індивідуальні програми у ранньому та пізньому післяпологовому періоді в залежності від способу родорозршення, оволодіти навичками проведення дихальної гімнастики. Вміти встановити реабілітаційний діагноз пацієнтці, необхідний для розробки програми фізичної терапії на певному етапі відновного лікування;

4. **Аналізувати** позитивні та негативні ефекти при проведенні заходів фізичної терапії, виявляти способи корекції виявлених відхилень; одноразовий та курсовий вплив засобів фізичної терапії у динаміці відновного лікування при різних гінекологічних захворюваннях та патологічних станах у вагітних жінок;

5. **Здатність** студентів використовувати теоритичні знання функціонування і розвитку жіночого організму у практичній діяльності.

6. **Оцінювання** готовності студента до самостійної розробки, реалізації та оцінки ефективності програми фізичної терапії при різних гінекологічних захворюваннях та патологічних станах у вагітних жінок

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність визначати мету та завдання власної та колективної діяльності, передбачати альтернативні рішення у професійній діяльності (ЗК-1);

- здатність виявляти, формулювати і вирішувати проблеми пацієнтів, застосовуючи у практичній діяльності базові знання, клінічне та рефлексивне мислення (ЗК-2);

- здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди (ЗК-5);

- здатність до представлення результатів професійної діяльності та наукових досліджень з використанням сучасних інформаційно - комунікаційних технологій (ЗК-7);

- здатність до подальшого навчання зі значним ступенем самостійності та саморегулювання (ЗК-9);
- здатність діяти згідно професійного Етичного Кодексу фізичного терапевта або ерготерапевта та цінувати індивідуальні та культурні відмінності між пацієнтами/клієнтами, членами мультидисциплінарної команди (ЗК-10);
- здатність відповідати за результати професійної діяльності (ЗК-11);

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК):

- здатність розуміти клінічний діагноз, перебіг захворювання та провадити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця (ФК-5);
- здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд та документувати їх результати (ФК-6);
- здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману інформацію щодо реабілітаційних програм, їх ефективність (ФК-7);
- здатність забезпечувати оптимальний рівень терапевтичного навантаження, контролювати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта (ФК-8);
- здатність допомагати пацієнту/клієнту розуміти власні потреби, обговорювати та формулювати цілі, пояснювати програму фізичної терапії (ФК-9);
- здатність контролювати та проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати (ФК-10);
- здатність ефективно реалізовувати та прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуальної програми, які стосуються фізичної терапії (ФК-11);
- здатність впроваджувати сучасні наукові дані у практичну діяльність (ФК-16).

Методи навчання при вивченні дисципліни

Пояснювально-ілюстративний метод. Магістри здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

Репродуктивний метод. Застосування вивченого на основі зразка, моделі діяльності або загально прийнятих підходів під час семінарських (практичних занять). Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи доцільні джерела й засоби під час лекційних і практичних занять, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, наводить систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Пошуковий, або евристичний метод. Використовується в тій чи іншій мірі у всіх формах навчальних занять та під час індивідуальної чи самостійної роботи студента. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань, в визначених випадках під керівництвом лектора, або на основі наведених прикладів і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або

самі аспіранти на основі роботи над навчально-методичною літературою.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри, наприклад, об'єму та інтенсивності фізичного навантаження, виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук. Такий метод є пріоритетним у самостійній підготовці магістрів.

Короткий зміст дисципліни (перелік тем):

Змістовий модуль 1

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В АКУШЕРСТВІ.

Тема 1. Анатомо – фізіологічні особливості жіночої статеві сфери та їх вікові зміни. Фізична терапія при екстрагенітальних захворюваннях у вагітних.

Тема 2. Вагітність як фізіологічний процес. Застосування засобів лікувальної фізкультури при нормальному перебігу вагітності.

Тема 3. Застосування засобів лікувальної фізкультури в пологах, та у післяпологовому періоді.

Тема 4. Лікувальна фізична культура при неправильних положеннях і тазових передлежаннях плода, при вузькому тазі, перенесеній вагітності та при оперативному розродженні.

Змістовий модуль 2

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В ГІНЕКОЛОГІЇ.

Тема 5. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при гінекологічних захворюваннях.

Тема 6. Лікувальна фізична культура при розладах менструальної функції та функціональному нетриманні сечі.

Тема 7. Особливості застосування засобів фізичної реабілітації у відновному лікуванні хронічних запальних гінекологічних захворювань та при аномальних положеннях матки.

Лікувальна гімнастика після операцій з приводу раку молочної залози.

Засоби оцінювання та методами демонстрування результатів навчання:

- ситуаційні задачі;
- виконання письмових завдань;
- відповіді на лабораторних заняттях;
- демонстрація практичних навичок
- презентації результатів виконаних завдань;
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, письмовий теоретичний контроль, вирішення ситуаційних задач, виконання індивідуальних та групових навчальних завдань.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (письмово).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік (усно).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	100
7	7	7	7	7	7	8		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	50	100
8	8	8	8	9	9		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	-	-	-	-
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	7	20	6	20
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	7	10	6	10
Індивідуальний навчальний проект (презентація)	1	10	1	10
Реферат	-	-	-	-
Есе	-	-	-	-
Завдання самостійної роботи	7	10	6	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Оцінювання самостійної роботи студентів:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому модульному контролі.

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Підсумковий модульний контроль з дисципліни проводиться у вигляді заліку наприкінці 1 семестру навчання у магістратурі і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Оцінювання рівня і якості знань студентів заочного відділення

Оцінювання якості знань студентів заочного відділення в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація: Підручник, 3-тє вид., перероблене та доповнене. – Київ: Олімпійська література, 2010. – 488 с.
2. Лікувальна фізична культура: Підручник / В.С. Соколовський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.
3. Сучасні стандарти та критерії в галузі реабілітаційної медицини: Навчальний посібник / За ред. В.П. Лисенюка.- К., 2001.- 70 с.
4. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів / За ред. проф. Ю.М. Мостового. – 22-ге вид., перероб. – Київ, Центр ДЗК, 2017. – 616 с.
5. Спортивна медицина і фізична реабілітація: Навч. посібник / В.А. Шаповалова, В.М. Коршак, В.М. Халтагарова та ін. – К.: Медицина, 2008. – 248 с.
6. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації [навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Т. Бойчук, М. Голубева, О. Левандовський, Л. Войчишин. _ Л.: ЗУКЦ, 2010. – 240 с.

Допоміжна

1. Акушерство та гінекологія у 4 т.: національний підручник/ Кол. авт. За ред. акад. НАМН України, проф. В.М.Запорожана. - т. 1: Акушерство. К. - ВСВ «Медицина». – 2013. – 1032 с.
2. Фізіологічне акушерство (змістовий модуль): навч. посіб. / Б. М. Венцківський, В. В. Камінський, В. І. Грищенко [та ін.]; МОН, МОЗ України. – К.: Чайка-Всесвіт, 2008. – 94 с.
3. Фізіологічне акушерство (змістовий модуль): метод. вказівки для викладачів / Б. М. Венцківський, В. В. Камінський, В. І. Грищенко [та ін.]; МОН, МОЗ України. – К.: Чайка-Всесвіт, 2008. – 112 с.
4. Одинець Т. Є. Фізична реабілітація жінок з постмастектомічним синдромом : монографія / Тетяна Одинець. – Львів : ЛДУФК, 2017. – 400 с.
5. Пархотик И.И. Физическая реабилитация при заболеваниях органов брюшной полости. – К.: Олимпийская л-ра, 2003. – 223 с.
6. Епифанов В. А. Восстановительная медицина; учеб. / В. А. Епифанов. — М. ГЭОТАРМедиа, 2012. - 304 с.
7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура: учебное пособие / В.А. Епифанов. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. - 568 с.
8. Медицинская реабилитация: Руководство для врачей / Под ред. В.А. Епифанова. – М.: МЕДпресс-Информ, 2005. – 328 с.
9. Внутрішня медицина: підручник / Н.М. Середюк, Є.М. Нейко, Г.П. Вакалюк та ін.; за ред. Є.М. Нейка. – К.: Медицина, 2009. – 1104 с.
10. Передерій В. Г. Основи внутрішньої медицини. Том I. / Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів / В. Г. Передерій, С. М. Ткач. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 640 с.: іл.
11. Шехтман М.М Руководство по экстрагенитальной патологии у беременных. -М.: триада-Х, 2010. - 812с.

СИЛАБУС ДО ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Фізична терапія при хірургічних захворюваннях
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Фізичної реабілітації
Семестр, в якому викладається дисципліна	1
Обсяг дисципліни в кредитах	4
Форма контролю (залік, екзамен)	залік
Викладач, який забезпечує викладання дисципліни	к.мед.н., доцент Русин Л.П.

Очікувані результати навчання з дисципліни

- Знати:** особливості етіології та патогенезу різних хірургічних патологічних станів, методи оцінки фізичної терапії в хірургії, особливості адекватного вибору індивідуальних та групових занять для хірургічних хворих, основні діагностичні критерії, методи діагностики та принципи фізичної терапії у хворих із хірургічною патологією залежно від етапу реабілітації.
- Розуміти:** механізм дії та клініко-фізіологічне обґрунтування застосування різних засобів фізичної терапії, зокрема, фізичних вправ, лікувального масажу, природних факторів з лікувальною й профілактичною метою при хірургічних захворюваннях та різних патологічних станах;
- Оволодіти:** навичками розробки та застосування програми фізичної терапії для хірургічних хворих, проводити лікувальну гімнастику з хірургічними хворими та рекомендувати індивідуальні програми фізичної терапії в залежності від стану хворого та особливостей хірургічного втручання, оволодіти навичками проведення дихальної гімнастики. Вміти встановити реабілітаційний діагноз пацієнту, необхідний для розробки програми фізичної терапії на певному етапі відновного лікування;
- Аналізувати** позитивні та негативні ефекти при проведенні заходів фізичної терапії, виявляти способи корекції виявлених відхилень; одноразовий та курсовий вплив засобів фізичної терапії у динаміці відновного лікування при різних хірургічних захворюваннях;
- Здатність** студентів використовувати теоритичні знання функціонування і розвитку організму людини у практичній діяльності.

6.Оцінювання готовності студента до самостійної розробки, реалізації та оцінки ефективності програми фізичної терапії при різних хірургічних захворюваннях та патологічних станах.

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність визначати мету та завдання власної та колективної діяльності, передбачати альтернативні рішення у професійній діяльності (ЗК-1);
- здатність виявляти, формулювати і вирішувати проблеми пацієнтів, застосовуючи у практичній діяльності базові знання, клінічне та рефлексивне мислення (ЗК-2);
- здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди (ЗК-5);
- здатність до представлення результатів професійної діяльності та наукових досліджень з використанням сучасних інформаційно - комунікаційних технологій (ЗК-7);
- здатність до подальшого навчання зі значним ступенем самостійності та саморегулювання (ЗК-9);

- здатність діяти згідно професійного Етичного Кодексу фізичного терапевта або ерготерапевта та цінувати індивідуальні та культурні відмінності між пацієнтами/клієнтами, членами мультидисциплінарної команди (ЗК-10);
- здатність відповідати за результати професійної діяльності (ЗК-11);

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК):

- здатність розуміти клінічний діагноз, перебіг захворювання та провадити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця (ФК-5);
- здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд та документувати їх результати (ФК-6);
- здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману інформацію щодо реабілітаційних програм, їх ефективність (ФК-7);
- здатність забезпечувати оптимальний рівень терапевтичного навантаження, контролювати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта (ФК-8);
- здатність допомагати пацієнту/клієнту розуміти власні потреби, обговорювати та формулювати цілі, пояснювати програму фізичної терапії (ФК-9);
- здатність контролювати та проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати (ФК10);
- здатність ефективно реалізовувати та прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуальної програми, які стосуються фізичної терапії (ФК-11);
- здатність впроваджувати сучасні наукові дані у практичну діяльність (ФК-16).

Методи навчання при вивченні дисципліни

Пояснювально-ілюстративний метод. Магістри здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

Репродуктивний метод. Застосування вивченого на основі зразка, моделі діяльності або загально прийнятих підходів під час семінарських (практичних занять). Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи доцільні джерела й засоби під час лекційних і практичних занять, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, наводить систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Пошуковий, або евристичний метод. Використовується в тій чи іншій мірі у всіх формах навчальних занять та під час індивідуальної чи самостійної роботи студента. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань, в визначених випадках під керівництвом лектора, або на основі наведених прикладів і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі аспіранти на основі роботи над навчально-методичною літературою.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань

та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри, наприклад, об'єму та інтенсивності фізичного навантаження, виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук. Такий метод є пріоритетним у самостійній підготовці магістрів.

Короткий зміст дисципліни (перелік тем):

Тема 1. Основи загальної хірургії. Періоди та етапи фізичної терапії хірургічних хворих.

Тема 2. Класифікація хірургічних операцій та особливості реабілітації після них. Поняття про хірургічну інфекцію.

Тема 3. Фізична терапія при хірургічній патології шкіри. Особливості реабілітації при опіках та відмороженнях.

Тема 4. Особливості фізичної терапії хворих після оперативних втручань на органах грудної клітини.

Тема 5. Особливості реабілітації хворих після операцій на серці.

Тема 6. Фізична терапія хворих після операцій на органах черевної порожнини.

Тема 7. Особливості фізичної терапії у онкології. Реабілітація хворих після видалення злоякісних пухлин різної локалізації.

Засоби оцінювання та методами демонстрування результатів навчання:

- ситуаційні задачі;
- виконання письмових завдань;
- відповіді на лабораторних заняттях;
- демонстрація практичних навичок
- презентації результатів виконаних завдань;
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, письмовий теоретичний контроль, вирішення ситуаційних задач, виконання індивідуальних та групових навчальних завдань.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (письмово).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік (усно).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	100
7	7	7	7	7	7	8		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	50	100
8	8	8	8	9	9		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	-	-	-	-
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	7	20	6	20
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	7	10	6	10
Індивідуальний навчальний проект (презентація)	1	10	1	10
Реферат	-	-	-	-
Есе	-	-	-	-
Завдання самостійної роботи	7	10	6	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Оцінювання самостійної роботи студентів:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому модульному контролі.

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Підсумковий модульний контроль з дисципліни проводиться у вигляді заліку наприкінці 1 семестру навчання у магістратурі і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Оцінювання рівня і якості знань студентів заочного відділення

Оцінювання якості знань студентів заочного відділення в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація: Підручник, 3-тє вид., перероблене та доповнене. – Київ: Олімпійська література, 2010. – 488 с.
2. Лікувальна фізична культура: Підручник / В.С. Соколовський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.
3. Сучасні стандарти та критерії в галузі реабілітаційної медицини: Навчальний посібник / За ред. В.П. Лисенюка.- К., 2001.- 70 с.
4. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів / За ред. проф. Ю.М. Мостового. – 22-ге вид., перероб. – Київ, Центр ДЗК, 2017. – 616 с.
5. Спортивна медицина і фізична реабілітація: Навч. посібник / В.А. Шаповалова, В.М. Коршак, В.М. Халтагарова та ін. – К.: Медицина, 2008. – 248 с.
6. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації [навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Т. Бойчук, М. Голубєва, О. Левандовський, Л. Войчишин. _ Л.: ЗУКЦ, 2010. – 240 с.

Допоміжна

1. Пархотик И.И. Физическая реабилитация при заболеваниях органов брюшной полости. – К.: Олимпийская л-ра, 2003. – 223 с.
2. Епифанов В. А. Восстановительная медицина; учеб. / В. А. Епифанов. — М. ГЭОТАРМедиа, 2012. - 304 с.
3. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура: учебное пособие / В.А. Епифанов. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. - 568 с.
4. Медицинская реабилитация: Руководство для врачей / Под ред. В.А. Епифанова. – М.: МЕДпресс-Информ, 2005. – 328 с.
5. Торакальна травма: учбовий посібник для лікарів хірургічного профілю / [А.В.Макаров, В.Г.Гетьман, В.І.Десятерик та ін.]. - Кривий Ріг: СП «Міра», 2005. - 234 с.
6. Фелештінській Я.П. Післяопераційні грижі живота. - К.: ТОВ «Бізнес-Логіка» 2012. - 200 с.

7. Хірургія / За ред. Б.П. Лисенка, В.Д. Шийка, С.Д. Хіміча. - Київ, ВСВ «Медицина», 2010. - 712 с.
8. Хірургія / За ред. Л.Я. Ковальчука. - Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2010. - 1056 с.
9. Хірургія. Том 1 / За ред. Я.С. Березницький, М.П. Захараша, В.Г. Мішалова, В.О. Шідловського. - Дніпропетровськ: РВА «Дніпро-VAL», 2006. - 443 с.
10. Хірургія. Том 2 / За ред. Я.С. Березницький, М.П. Захараша, В.Г. Мішалова. - Дніпропетровськ: РВА «Дніпро-VAL», 2007. - 628 с.
11. Хірургія: підручник / За ред. проф. П.Г. Кондратенка. - До : Медицина, 2009. - 968 с.
12. Швед М.І., Пасечко Н.В., Мартинюк Л.П. та ін. Клінічна ендокрінологія в схемах и таблицях. - Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2006. - 344 с.
13. Щепотін І. Б., Ганул В. Л., Кліменко І. О. та ін. Онкологія. - К. : Книга плюс, 2006. - 496 с.
14. Actual problems of emergency abdominal surgery / Edited by Dmitry Victorovich Garbuzenko // InTech. - 2016. - 216 p.
15. Agresta F. Laparoscopic Cholecystectomy / Ferdinando Agresta, Fabio Cesare Campanile, Nereo Vettoretto // Springer International Publishing Switzerland. - 2014. - 185 p.

СИЛАБУС ДО ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Санаторно-курортна реабілітація в Закарпатській області
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Фізичної реабілітації
Семестр, в якому викладається дисципліна	1
Обсяг дисципліни в кредитах	4
Форма контролю (залік, екзамен)	залік
Викладач, який забезпечує викладання дисципліни	к.мед.н., доцент Русин Л.П.

Очікувані результати навчання з дисципліни

- Знати:** особливості організації і проведення санаторно-курортних реабілітаційних заходів серед дорослого і дитячого населення; механізм реабілітаційного впливу, в тому числі і комплексного, ЛФК, масажу, кліматичних та природних факторів в умовах дотримання загального та індивідуального санаторних режимів; механізми лікувально-реабілітаційного впливу лікувальних природних чинників санаторно-курортних комплексів;
- Розуміти:** механізм дії та клініко-фізіологічне обґрунтування застосування різних засобів фізичної терапії, зокрема, фізичних вправ, лікувального масажу, природних факторів з лікувальною й профілактичною метою при різних захворюваннях та патологічних станах;
- Оволодіти:** навичками розробки та застосування програми фізичної терапії хворих, рекомендувати адекватну санаторно-курортну реабілітацію, проводити лікувальну гімнастику. Вміти встановити реабілітаційний діагноз пацієнту, необхідний для розробки програми фізичної терапії на певному етапі відновного лікування;
- Аналізувати** позитивні та негативні ефекти при проведенні заходів санаторно-курортної реабілітації, виявляти способи корекції виявлених відхилень; одноразовий та курсовий вплив засобів фізичної терапії у динаміці відновного лікування при різних захворюваннях;
- Здатність** студентів використовувати теоритичні знання функціонування і розвитку організму людини у практичній діяльності, визначати показання та протипоказання до призначення процедур лікувальної фізичної культури, масажу, фізіотерапії; надавати рекомендації щодо застосовування різноманітних реабілітаційних заходів в умовах санаторію.
- Оцінювання** готовності студента до самостійної розробки, реалізації та оцінки ефективності програми фізичної терапії при різних соматичних захворюваннях.

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність визначати мету та завдання власної та колективної діяльності, передбачати альтернативні рішення у професійній діяльності (ЗК-1);
- здатність виявляти, формулювати і вирішувати проблеми пацієнтів, застосовуючи у практичній діяльності базові знання, клінічне та рефлексивне мислення (ЗК-2);
- здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди (ЗК-5);
- здатність до представлення результатів професійної діяльності та наукових досліджень з використанням сучасних інформаційно - комунікаційних технологій (ЗК-7);
- здатність до подальшого навчання зі значним ступенем самостійності та саморегулювання (ЗК-9);

- здатність діяти згідно професійного Етичного Кодексу фізичного терапевта або ерготерапевта та цінувати індивідуальні та культурні відмінності між пацієнтами/клієнтами, членами мультидисциплінарної команди (ЗК-10);
- здатність відповідати за результати професійної діяльності (ЗК-11);

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК):

- здатність розуміти клінічний діагноз, перебіг захворювання та проводити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця (ФК-5);
- здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд та документувати їх результати (ФК-6);
- здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману інформацію щодо реабілітаційних програм, їх ефективність (ФК-7);
- здатність забезпечувати оптимальний рівень терапевтичного навантаження, контролювати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта (ФК-8);
- здатність допомагати пацієнту/клієнту розуміти власні потреби, обговорювати та формулювати цілі, пояснювати програму фізичної терапії (ФК-9);
- здатність контролювати та проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати (ФК10);
- здатність ефективно реалізовувати та прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуальної програми, які стосуються фізичної терапії (ФК-11);
- здатність впроваджувати сучасні наукові дані у практичну діяльність (ФК-16).

Методи навчання при вивченні дисципліни

Пояснювально-ілюстративний метод. Магістри здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

Репродуктивний метод. Застосування вивченого на основі зразка, моделі діяльності або загально прийнятих підходів під час семінарських (практичних занять). Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи доцільні джерела й засоби під час лекційних і практичних занять, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, наводить систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Пошуковий, або евристичний метод. Використовується в тій чи іншій мірі у всіх формах навчальних занять та під час індивідуальної чи самостійної роботи студента. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань, в визначених випадках під керівництвом лектора, або на основі наведених прикладів і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі аспіранти на основі роботи над навчально-методичною літературою.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно

вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри, наприклад, об'єму та інтенсивності фізичного навантаження, виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук. Такий метод є пріоритетним у самостійній підготовці магістрів.

Короткий зміст дисципліни (перелік тем):

Змістовий модуль 1

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Тема 1. Загальні принципи санаторно-курортної реабілітації. Перспективи розвитку санаторно-курортної справи. Класифікація санаторно-курортних закладів в Україні. Санаторний режим та його особливості.

Тема 2. Курорти Закарпаття. Основні принципи санаторно-курортного лікування на Закарпатті.

Змістовий модуль 2

САНАТОРНО-КУРОРТНА РЕАБІЛІТАЦІЯ НА ЗАКАРПАТТІ

Тема 3. Основи санаторно-курортної реабілітації на Закарпатті хворих кардіологічного та пульмонологічного профілю.

Тема 4. Основи санаторно-курортної реабілітації на Закарпатті при хворобах ШКТ, печінки, жовчовивідних шляхів і підшлункової залози.

Засоби оцінювання та методами демонстрування результатів навчання:

- ситуаційні задачі;
- виконання письмових завдань;
- відповіді на лабораторних заняттях;
- демонстрація практичних навичок
- презентації результатів виконаних завдань;
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, письмовий теоретичний контроль, вирішення ситуаційних задач, виконання індивідуальних та групових навчальних завдань.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (письмово).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік (усно).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
6	6	6	6	6	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	50	100
6	6	6	6	6	6	7	7		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	-	-	-	-
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	9	20	8	20
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	9	10	8	10
Індивідуальний навчальний проект (презентація)	1	10	1	10
Реферат	-	-	-	-
Есе	-	-	-	-
Завдання самостійної роботи	9	10	8	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Оцінювання самостійної роботи студентів:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому модульному контролі.

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Підсумковий модульний контроль з дисципліни проводиться у вигляді заліку наприкінці 1 семестру навчання у магістратурі і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Оцінювання рівня і якості знань студентів заочного відділення

Оцінювання якості знань студентів заочного відділення в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Курорти та санаторії України: науково-практичний довідник / За ред. К.Д. Бабова, В.В. Єжова, О.М. Торохтіна. – К.: Видавничий дім “Фолігрант”, 2009. – 429 с.
2. Лянной Ю.О. Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. для студентів ВНЗ. – Суми: Вид.-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2008. – 368 с.
3. Бабов К.Д. Порядок здійснення медико-біологічної оцінки якості та цінності природних лікувальних ресурсів. – К.: КІМ, 2008. – 176 с.
4. Дмитрієва Г.О. Санаторно-курортне лікування хворих на гіпертонічну хворобу. – Одеса: “ІНВАЦ”, 2013. – 104 с.
5. Основи курортології. Посібник для студентів та лікарів / За ред. М.В. Лободи, О.Є. Колесника. – К.: Вид. Купріянова О.О., 2003. – 512 с.
6. Лікувальна фізична культура в санаторно-курортних закладах / За ред. Л.І. Фісенко. – К.: Вид. Купріянова О.О., 2005. – 407 с.
7. Огняник М.С. Мінеральні води України: Підручник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2000. – 220 с.
8. Заваріка Г.М. Курортна справа: навч. посіб. К.: «Центр учбової літ-ри», 2015. 264 с.

Допоміжна

1. Бабова І.К. Санаторно-курортне лікування пацієнтів з хронічними больовими синдромами на курорті Хмільник. – Кіровоград: Центрально-Українське видавництво, 2010. – 161 с.
2. Курортні ресурси України / За заг. ред. М.В. Лободи. – К.: Тамед, 1999. – 351 с.
3. Комарова Л.А. Сочетанные методы аппаратной физиотерапии и бальнеолечения / Л.А. Комарова, Г.Н. Егорова. – СПб, 1998. – 234 с.
4. Лечебные грязи (пелоиды) Украины / Под общ. ред. М.В. Лободы, К.Д. Бабова, Т.А. Золотаревой, Е.М. Никипеловой. – К.: Купріянова, 2006. – 320 с.

5. Мінеральні води України / За заг. ред. Е.О. Колесника, К.Д. Бабова. – К.: Купріянова, 2005. – 576 с.
6. Пономаренко Г.И. Основы доказательной физиотерапии. Изд. 2-е, перераб. и дополн. / Г.И. Пономаренко. – К.: Купріянова, 2005. – 336 с.
7. Пономаренко Г.И. Маркетинг в физиотерапии / Г.И. Пономаренко. – СПб, 2007. – 248 с.
8. Санаторій. Маркетинг. Медична діяльність / За заг ред. В.І. Рачка, Л.І. Фісенко. – К.: В-во ФОРМ Купріянова О.О., 2008. – 496 с.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Кафедра фізичної реабілітації

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ У ГЕРОНТОЛОГІЇ ТА ГЕРІАТРІЇ

Навчальний рік 2021 - 2022

Рівень вищої освіти:	другий (магістерський) рівень
Галузь знань:	22 Охорона здоров'я
Спеціальність:	227 Фізична терапія, ерготерапія
Освітня програма:	227 «Фізична терапія, ерготерапія»
Статус дисципліни:	вибіркова
Мова навчання:	українська

Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Основ медицини
Курс, семестр, в якому викладається дисципліна	1 курс, 2 семестр
Обсяг дисципліни в кредитах	4 кредити ЄКТС
Кількість модулів	1
Загальна кількість годин (денна форма): аудиторних: лекції - лабораторні заняття - самостійної роботи студента:	120 год 44 год 12 год 32 год 76 год
Форма контролю (залік, екзамен)	Залік
Викладач, який забезпечує викладання дисципліни	канд. наук з фіз. вих. і спорту, доцент Філак Я.Ф., varoslav.filak@uzhnu.edu.ua

Метою навчальної дисципліни «Фізична терапія у геронтології та геріатрії» є підготовка фахівців напряму підготовки 227 «Фізична терапія, ерготерапія» за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістр за характеристикою та освітньо-професійною програмою підготовки спеціалістів вищезазначеного фахового спрямування, спроможних здійснювати відповідні функції, вирішувати певні проблеми й завдання діяльності за умови оволодіння системою умінь і компетенцій, що визначені цією програмою, та на рівні самостійної наукової творчості та дослідницького пошуку. Знання про засоби і методи фізичної реабілітації в геронтології, ознаки захворювань різних органів та систем у осіб похилого віку. Особливості застосування засобів, форм, рухових режимів лікувальної фізичної культури, фізіотерапії, (озокерито-, бальнеотерапії), кліматотерапії, механотерапії з лікувальною та профілактичною метою у осіб похилого віку. Навчити студентів диференційованого призначення засобів фізичної реабілітації при захворюваннях у осіб похилого віку на стаціонарному, санаторному і поліклінічному етапах реабілітаційного лікування на основі знання механізмів відновлення і компенсації порушених функцій.

Очікувані результати навчання з дисципліни

1. Знати: Особливостей організму людини та структурні і функціональні особливості організму осіб похилого віку, особливості їх розвитку, перебігу основних хвороб. Загальні

принципи класифікації захворювань у геронтології. Причини виникнення, клінічний перебіг захворювань та найбільш загальні закономірності виникнення та перебігу патологічних процесів у осіб похилого віку. Отримати фундаментальні теоретичні знання, набуті практичних навичок володіння методиками відновлення та збереження здоров'я хворих та інвалідів в похилому віці. Набуті професійних знань з фізичної терапії щодо роботи з пацієнтами похилого віку, володіння новітніми реабілітаційними технологіями.

2. Розуміти: Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування фізичних вправ, інших засобів і методів фізичної терапії при захворюваннях і травмах в геронтології. Клінічну картину захворювання різних систем та систем найбільш поширених патологій у осіб похилого віку. Засоби, форми і окремі методики лікувальної фізкультури, які застосовуються при різних патологічних станах у геронтології. Ознайомити з особливостями застосування фізіотерапії, озокерито-бальнеотерапії, кліматотерапії в комплексному відновному лікуванні осіб похилого віку. Забезпечення ведення відповідної документації.

3. Застосувати: практичні вміння та навички для обстеження осіб похилого віку. Вміти розробити та застосувати програму фізичної терапії та методики застосування фізичних вправ і психологічних методів, засобів і форм відновного лікування в геронтології з метою функціонального відновлення психофізичної дієздатності хворих та інвалідів. Вміти проводити найпростіші функціональні дослідження та функціональні проби хворих похилого віку, тестувати загальну й спеціальну фізичну працездатність з метою розробки оптимальної програми фізичної терапії. Володіти технікою та параметрами проведення фізіотерапевтичних процедур у терапії. Надавати екстрену допомогу при основних невідкладних станах та демонструвати володіння навичками реанімаційних заходів.

4. Аналізувати: Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних методів діагностики. Класифікувати та аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених захворювань у геронтології. Аналізувати клінічний перебіг захворювання у осіб похилого віку при різних нозологічних станах та вплив комплексу засобів фізичної терапії.

5. Здатність магістрантів до творчого поєднання теоретичних знань і практичних навичок, наукової інтерпретації результатів. Проводити клінічне обстеження та інструментальне дослідження різних органів та систем у хворих похилого віку. Скласти програму фізичної реабілітації для осіб похилого віку при різних захворюваннях та патологічних станах. Розробити і виконати комплекс фізичних вправ лікувальної гімнастики та масажу, оцінити їх одноразовий та курсовий вплив при різних захворюваннях і травмах у геронтології. Володіти технікою та параметрами проведення фізіотерапевтичних процедур у геронтології. Здійснювати систему заходів щодо попередження захворювань і травм для хворих похилого віку. Розпізнати ознаки та надати долікарську медичну допомогу при нещасних випадках та невідкладних станах.

6. Оцінювання готовності магістрантів до самостійного виконання професійних завдань в геронтології. Алгоритм збирання анамнезу у осіб похилого віку і оцінювати його. План обстеження і проведення реабілітаційних заходів геронтологічних хворих, трактувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому перебігу захворювання. Виконати комплекс фізичних вправ лікувальної гімнастики та масажу, оцінити їх одноразовий та курсовий вплив при різних захворюваннях і травмах у осіб похилого віку. Інтерпретувати стан систем організму після проведення курсу реабілітаційних заходів геронтологічних хворих.

Перелік компетентностей, які набуваються

Загальних (ЗК):

- здатність визначати мету та завдання власної та колективної діяльності, передбачати альтернативні рішення у професійній діяльності (ЗК-1);
- здатність виявляти, формулювати і вирішувати проблеми пацієнтів, застосовуючи у практичній діяльності базові знання, клінічне та рефлексивне мислення (ЗК-2);
- здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди (ЗК-5);

- здатність до професійного спілкування хоча б однією з іноземних мов та державною українською мовою з пацієнтами, членами мільтидисциплінарної команди, фахівцями охорони здоров'я (ЗК-6);
- здатність до представлення результатів професійної діяльності та наукових досліджень з використанням сучасних інформаційно - комунікаційних технологій (ЗК-7);
- здатність відповідати за результати професійної діяльності (ЗК-11);

Спеціальних (фахових (ФК)):

- здатність пояснювати потребу у заходах фізичної реабілітації, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я (ФК-1);
- здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції (ФК-2);
- здатність розуміти складні патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної терапії (ФК-3);
- здатність розуміти клінічний діагноз, перебіг захворювання та провадити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця (ФК-5);
- здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд та документувати їх результати (ФК-6);
- здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману інформацію щодо реабілітаційних програм, їх ефективність (ФК-7);
- здатність забезпечувати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта (ФК-8);
- здатність допомагати пацієнту/клієнту розуміти власні потреби, обговорювати та формулювати цілі, пояснювати програму фізичної терапії (ФК-9);
- здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці ускладнень, захворювань, травм та неповносправності, здоровому способу життя (ФК-13);
- здатність шукати шляхи постійного покращення якості реабілітаційних послуг, формувати нові ідеї у фізичні терапії, ерготерапії (креативність) (ФК-14).

Пропонований короткий зміст дисципліни (перелік тем)

Модуль 1.

Тема 1. Вступ. Поняття про геронтологію і геріатрію. Предмет і завдання геронтології і геріатрії.

Тема 2. Реабілітація серцево-судинної і дихальної систем в осіб похилого віку.

Тема 3. Хвороби органів травлення у осіб похилого віку. Хвороби обміну речовин.

Тема 4. Фізична реабілітація осіб похилого віку при захворюваннях нервової системи.

Тема 5. Особливості реабілітації осіб похилого віку при пошкодженнях і захворюваннях опорно-рухового апарату.

Тема 6. Фізична реабілітація осіб похилого віку при захворюваннях нирок, сечостатевої системи та гінекологічних захворюваннях. Відновлювальна терапія онкологічних хворих.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання письмових завдань;
- відповіді на лабораторних заняттях;
- виконання індивідуальних завдань з демонстрацією практичних навичок;
- аналітичні звіти, реферати

- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- тести;
- розв'язування ситуативних задач;
- залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання письмових завдань, виступи на семінарських заняттях, презентації.

Форма модульного контролю: відповідь на теоретичні питання, тестування.

При дистанційному проведенні модульного контролю: тестування, розв'язування ситуативних задач.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік (2 семестр) усно / онлайн відеозв'язок через платформу Google Meet

Таблиця 1. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Презентаційні матеріали	Письмове завдання	Модульна контроль на робота	Сума
T1	T2	T3	10	10	50	100
10	10	10				

Таблиця 2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Презентаційні матеріали	Письмове завдання	Модульна контроль на робота	Сума
T4	T5	T6	10	10	50	100
10	10	10				

Таблиця 3. Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	-	-	-	-
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	16	30	16	30
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Презентація	-	10	-	10
Реферат	-	10	-	10
Есе (твір роздум)				
Завдання самостійної роботи	6		6	

Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Таблиця 4. Шкала модульного поточного оцінювання з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Усна відповідь на лабораторних заняттях	1-10	10
Теоретичні питання (два питання, за кожну правильну відповідь нараховується 5 балів)	1-10	10
Тестовий контроль знань на заняттях (за кожну правильну відповідь нараховується 2 бали)	1-10	10
Презентаційні матеріали	1-10	10
Самостійна робота (за якість конспектів лекцій та виконаних домашніх завдань)	1-10	10
Модульна контрольна робота	1-50	50
Разом		100

Оцінювання самостійної роботи магістрантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Підсумковий модульний контроль проводиться у вигляді заліку. **Залік** є підсумковою формою контролю. Залік проводиться у формі письмового тестування або усних відповідей на питання екзаменаційного білету наприкінці 2-го семестру. Критеріями оцінювання письмового тестування є кількість правильних відповідей за одним з варіантів тестів. В кожному варіанті є 10 тестових завдань з правильними та неправильними відповідями. Правильна відповідь в кожному окрему тесті оцінюється в 10 балів. За допомогою письмового тестування оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу за рейтинговою оцінкою. Позитивну оцінку отримує студент, який набрав суму балів від 60 до 100.

Оцінювання рівня і якості знань студентів заочного відділення

Оцінювання якості знань студентів заочного відділення в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Таблиця 5. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Кафедра фізичної реабілітації

ПРОТЕЗУВАННЯ ТА ОРТЕЗУВАННЯ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ

Навчальний рік 2021 - 2022

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський) рівень**
Галузь знань: **22 Охорона здоров'я**
Спеціальність: **227 Фізична терапія, ерготерапія**
Освітня програма: **227 «Фізична терапія, ерготерапія»**
Статус дисципліни: **вибіркова**
Мова навчання: **українська**

Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Основ медицини
Курс, семестр, в якому викладається дисципліна	1 курс, 2 семестр
Обсяг дисципліни в кредитах	4 кредити ЄКТС
Кількість модулів	1
Загальна кількість годин (денна форма): аудиторних: лекції - лабораторні заняття - самостійної роботи студента:	120 год 40 год 12 год 30 год 78 год
Форма контролю (залік, екзамен)	Залік
Викладач, який забезпечує викладання дисципліни	канд. мед.наук, доцент Філак Ф. Г., felix.filak@uzhnu.edu.ua

Метою навчальної дисципліни «Протезування та ортезування у фізичній терапії» є підготовка фахівців напряму підготовки 227 «Фізична терапія, ерготерапія» за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістр та освітньо-професійною програмою підготовки спеціалістів вищезазначеного фахового спрямування, спроможних здійснювати відповідні функції, вирішувати певні проблеми й завдання діяльності за умови оволодіння системою умінь і компетенцій, що визначені цією програмою, та на рівні самостійної наукової творчості та дослідницького пошуку. Оволодіння студентами знаннями та методичними навичками самостійної роботи з особами, які страждають захворюваннями опорно-рухового апарату, соціально-трудова реабілітації осіб, які втратили кінцівки, психологічної підтримки в доопераційному та післяопераційному періоді з метою підготовки культури до протезування, покращення їх загального стану та повернення до активної участі у житті суспільства. Навчити студентів диференційованого призначення ортезів та надавати кваліфіковані рекомендації щодо рекомендації протезів пацієнтам після травм і ампутацій кінцівок, а також проведення реабілітаційних заходів на поліклінічному етапах відновного лікування на основі знання механізмів відновлення і компенсації порушених функцій.

Очікувані результати навчання з дисципліни

1. Знати: Загальні основи ортезування і протезування. Знання студентів про особливості клінічного перебігу захворювань ОРА, а також після ампутацій кінцівок. Набути професійних знань щодо протезування та ортезування, пацієнтів, що потребують при захворюваннях і травмах ОРА. Показання і протипоказання до використання ортезування після травм під час спортивних занять, при артрозі або артриті суглобів і протезування після ампутації кінцівок. Знання паро організацію проведення занять з різними формами лікувальної фізичної культури для відновлення втрачених функцій внаслідок ампутації кінцівок, при підготовці культу до протезування.

2. Розуміти: Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування протезування або ортезування при різних захворюваннях і травмах ОРА, а також після ампутації кінцівок. Можливості успішного відновлення здоров'я і працездатності пацієнтів після ортезування і протезування, як одним із важливих методів реабілітації, що знаходить більш широке застосування в сучасних умовах після захворювань і ампутацій кінцівок в післяопераційному періоді внаслідок політравм. Використання фізичних вправ, інших засобів і методів фізичної терапії до і після проведення протезування. Засоби, форми і окремі методики лікувальної фізкультури, які застосовуються при різних патологічних станах в ортопедії. Забезпечення ведення відповідної документації.

3. Застосувати: практичні вміння та навички для обстеження пацієнтів з захворюваннями і травмами ОРА і після ампутації. Різні рухові режими у лікарняному періоді, під час відновлення після операції і післялікарняному після проведеного ортезування і протезування. Спеціальні механотерапевтичні обладнання і тренажери та їх послідовність, застосування, як засіб кінезіотерапії у комплексній реабілітації пацієнтів після травм і ампутацій ОРА. Вміти проводити найпростіші функціональні дослідження рухової функції осіб при захворюваннях і ампутаціях ОРА до і після проведення ортезування або протезування, оцінити загальну й спеціальну фізичну працездатність з метою розробки оптимальної програми фізичної терапії. Скласти програму реабілітації на різних етапах відновного лікування і ускладненнях для відновлення втрачених функцій внаслідок ампутації кінцівок хворих та інвалідів. Надавати екстрену допомогу при основних невідкладних станах та демонструвати володіння навичками реанімаційних заходів.

4. Аналізувати: Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних методів діагностики при захворюваннях і травмах ОРА. Аналізувати клінічний перебіг захворювання у пацієнтів після протезування та ортезування ампутованої кінцівки та вплив комплексу засобів фізичної терапії. Особливості застосування фізичних вправ, фізіотерапії, масажу у осіб, які потребують протезування і ортезування.

5. Здатність магістрантів до творчого поєднання теоретичних знань і практичних навичок, наукової інтерпретації результатів. Проводити клінічне обстеження, підбір ортезів при захворюваннях і травмах суглобів, протезів при ампутаціях кінцівок. Скласти індивідуальну програму фізичної терапії при ортезуванні суглобів після травм і захворювань. Організувати і проводити заняття різними комплексами фізичних вправ лікувальної гімнастики та масажу для відновлення втрачених функцій внаслідок ампутації кінцівки, при підготовці культу до протезування, навчання ходьби після протезування. Розпізнати ознаки та надати долікарську медичну допомогу при нещасних випадках та невідкладних станах.

6. Оцінювання готовності магістрантів до самостійного виконання реабілітаційних заходів до і після протезування та підбір і використання різних видів ортезів. Ефективності проведення реабілітаційних заходів пацієнтів при захворюваннях і ампутаціях кінцівок до і після протезування, відновлення ходи та працездатності. Оцінки схеми побудови протезів в статистиці, який побудований на аналізі координат центрів тиску кожної з нижніх кінцівок, що дозволяє більш ефективно оцінити результати протезування.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальних:

- здатність визначати мету та завдання власної та колективної діяльності, передбачати альтернативні рішення у професійній діяльності (ЗК-1);
- застосовувати результати наукових досліджень у практичній діяльності (ЗК-3);
- здатність генерувати нові ідеї, брати участь у інноваційних проектах для вирішення клінічних, наукових та освітніх завдань, публікувати результати досліджень у наукових виданнях (ЗК-4);
- здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди (ЗК-5);
- здатність до представлення результатів професійної діяльності та наукових досліджень з використанням сучасних інформаційно - комунікаційних технологій (ЗК-7);
- здатність оцінювати стратегічний потенціал професійного розвитку команди, знаходити нестандартні організаційно-управлінські рішення в нетипових ситуаціях, готовність нести за них відповідальність (ЗК-8);
- здатність до подальшого навчання зі значним ступенем самостійності та саморегулювання (ЗК-9);
- здатність відповідати за результати професійної діяльності (ЗК-11).

Спеціальних (фахових):

- здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції (ФК-2);
- здатність розуміти складні патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної терапії (ФК-3);
- здатність розуміти клінічний діагноз, перебіг захворювання та провадити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця (ФК-5);
- здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд та документувати їх результати (ФК-6);
- здатність забезпечувати оптимальний рівень терапевтичного навантаження, контролювати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта (ФК-8);
- здатність допомагати пацієнту/клієнту розуміти власні потреби, обговорювати та формулювати цілі, пояснювати програму фізичної терапії (ФК-9);
- здатність контролювати та проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати (ФК-10);
- здатність провадити професійну діяльність відповідно до потреб здоров'я, культурних цінностей та традицій населення з метою збільшення зайнятої участі пацієнта/клієнта шляхом адаптації його в суспільство (ФК-12);
- здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці ускладнень, захворювань, травм та неповносправності, здоровому способу життя (ФК-13);
- здатність впроваджувати сучасні наукові дані у практичну діяльність (ФК-16);

Пропонований короткий зміст дисципліни (перелік тем)

Модуль 1.

Тема 1. Визначення поняття протезування.

Тема 2. Ортез і ортезування, види і класифікація.

Тема 3. Застосування системи ортезів при захворюваннях і травмах ОРА.

Тема 4 Ортезування нижніх кінцівок, хребта.

Тема 5. Протезування верхніх кінцівок .

Тема 6. Протезування нижніх кінцівок

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання письмових завдань;
- відповіді на лабораторних заняттях;
- виконання індивідуальних завдань з демонстрацією практичних навичок;
- аналітичні звіти, реферати
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- тести;
- розв'язування ситуативних задач;
- залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання письмових завдань, виступи на семінарських заняттях, презентації.

Форма модульного контролю: відповідь на теоретичні питання, тестування.

При дистанційному проведенні модульного контролю: тестування, розв'язування ситуативних задач.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік (2 семестр) усно / онлайн відеозв'язок через платформу Google Meet

Таблиця 1. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Презентаційні матеріали	Письмове завдання	Модульн а контроль на робота	Сума
T1	T2	T3				
10	10	10	10	10	50	100

Таблиця 2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Презентаційні матеріали	Письмове завдання	Модульн а контроль на робота	Сума
T4	T5	T6				
10	10	10	10	10	50	100

Таблиця 3. Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	-	-	-	-
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	14	30	14	30
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-

Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Презентація	-	10	-	10
Реферат	-	10	-	10
Есе (твір роздум)				
Завдання самостійної роботи	6		6	
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Таблиця 4. Шкала модульного поточного оцінювання з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Усна відповідь на лабораторних заняттях	1-10	10
Теоретичні питання (<i>два питання, за кожну правильну відповідь нараховується 5 балів</i>)	1-10	10
Тестовий контроль знань на заняттях (<i>за кожну правильну відповідь нараховується 2 бали</i>)	1-10	10
Презентаційні матеріали	1-10	10
Самостійна робота (<i>за якість конспектів лекцій та виконаних домашніх завдань</i>)	1-10	10
Модульна контрольна робота	1-50	50
Разом		100

Оцінювання самостійної роботи магістрантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Підсумковий модульний контроль проводиться у вигляді заліку. **Залік** є підсумковою формою контролю. Залік проводиться у формі письмового тестування або усних відповідей на питання екзаменаційного білету наприкінці 2-го семестру. Критеріями оцінювання письмового тестування є кількість правильних відповідей за одним з варіантів тестів. В кожному варіанті є 10 тестових завдань з правильними та неправильними відповідями. Правильна відповідь в кожному окрему тесті оцінюється в 10 балів. За допомогою письмового тестування оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу за рейтинговою оцінкою. Позитивну оцінку отримує студент, який набрав суму балів від 60 до 100.

Оцінювання рівня і якості знань студентів заочного відділення

Оцінювання якості знань студентів заочного відділення в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Таблиця 5. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	

82-89	B	добре	зараховано
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX		
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

АНОТАЦІЯ

Дисципліни «Лікувально-реабілітаційний масаж та мануальна терапія»

Назва дисципліни	Формування програми зменшення впливу факторів ризику розвитку НІЗ на здоров'я населення
Цикл дисципліни	Фахової підготовки
Рівень вищої освіти	Магістерський
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Фізичної реабілітації
Семестр, в якому викладається дисципліна	другий
Обсяг дисципліни в кредитах	4,0
Форма контролю	Залік
Викладач, який забезпечує викладання дисципліни	Русин Л.П. канд.мед наук,доцент

Метою навчальної дисципліни «Лікувально-реабілітаційний масаж та мануальна» є дати студентам знання про фізіологічний вплив сучасних видів масажу на організм людини, техніку і методику різних видів масажу, які застосовуються під час лікування та реабілітації при захворюваннях різних органів і систем. При цьому студент магістрант повинен володіти методами та прийомами різних видів сучасного масажу, традиційних і нетрадиційних, з профілактичною і лікувальною метою в клініці і спорті, а також при проведенні профілактичних і реабілітаційних заходів. Пропоновані методики сучасного масажу дозволяють пришвидшити одужання, відновити порушені функції в процесі реабілітації та відновити працездатність.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання письмових завдань;
- відповіді на лабораторних заняттях;
- виконання індивідуальних завдань з демонстрацією практичних навичок;
- аналітичні звіти, реферати
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- тести;
- розв'язування ситуативних задач;
- залік.

Зміст навчальної дисципліни

Лекційний курс

Тема 1. Сучасні види масажу в новітній практиці медицини. Косметичний масаж. Тайський масаж. Поняття про меридіани *сен*. Основні прийоми і техніка тайського масажу. Загальні покази і протипокази до призначення сучасних видів масажу. Кріомасаж.

Тема 2. Загальна характеристика шіацу. Життєва енергія кі. Методика виконання шіацу при окремих станах і хворобах. Перкусійний масаж. Стоун-терапія

Тема 3. Інші види масажу. Антицелюлітний масаж. Техніка і методика проведення масажу. Загальний масаж. Гідромасаж.

Тема 4. Новітні методики масажу. Медовий масаж. Техніка і методика проведення медового масажу. Пресотерапія. Механізм дії. Покази протипокази. Поняття про Рейкі. Підготовка до повного рейкі. Практичний аспект повного рейкі

Практичний курс

- Тема 1.** Сучасні види масажу в новітній практиці медицини. Косметичний масаж. Техніка, методика та послідовність проведення косметичного масажу. Масаж шиї і обличчя
- Тема 2.** Тайський масаж. Поняття про меридіани *сен*. Основні прийоми і техніка тайського масажу. Загальні покази і протипокази до призначення тайського масажу.
- Тема 3.** Сегментарно-рефлекторний масаж. Техніка і методика проведення сегментарного масажу окремих частин тіла.
- Тема 4.** Сполучноканинний масаж. Техніка і методика сполучно-тканинного масажу. Методика масажу окремих частин тіла.
- Тема 5.** Точковий масаж. Техніка і методика проведення.
- Тема 6.** Загальна характеристика шіацу. Життєва енергія кі. Методика виконання шіацу при окремих станах і хворобах. Перкусійний масаж.
- Тема 7.** Ручний масаж у воді. Мезофасціальний масаж. Пасивні рухи в суглобах.
- Тема 8.** Ліфтогенний масаж. Техніка і методика його проведення.
- Тема 9.** Антицелюлітний масаж. Техніка і методика проведення антицелюлітного масажу. Антицелюлітний масад спини, стегон.
- Тема 10.** Медовий масаж. Техніка і методика проведення медового масажу. Поняття про Рейкі
- Тема 11.** Поняття про Китайський масаж. Техніка і методика проведення китайського масажу. Основні прийоми масажу.
- Тема 12.** Поняття про СПА-масаж. Різновини СПА-масажу. Загальний масаж. Техніка і методика його проведення.
- Тема 13.** Масаж, який активує дихання. Техніка і методика його проведення.
- Тема 14.** Масаж у різних видах спорту. Особливості проведення масажу юних спортсменів.
- Тема 15.** Лімфодренажний масаж. Ароматерапевтичний масаж.
- Тема 16.** Самомасаж, як гігієнічний і відновний засіб. Методика самомасажу окремих частин тіла.
- Тема 17.** Покази і протипокази до мануальної терапії. Підготовка до маніпуляції.
- Тема 18.** Техніка проведення постізометричної релаксації (ПР). Техніка і методика виконання основних прийомів мануальної терапії.

Основна література

1. Васичкин В.И. Все о массаже. – М.: АСТ – ПРЕСС, 2002 – 368с.
2. Васичкин В.И. Энциклопедия массажа. – М.: АСТ- ПРЕСС, 2001. – 656с.
3. Дубровский В.И. Массаж: Учеб. для сред. и высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 496с.
4. Губенко В.П. Мануальная терапия позвоночника. – К.: 1998. - 141с.
5. Куничев Л.А. Лечебный массаж. Практическое руководство. – К.: Вища школа. Головное изд-во, 1981. – 328с.
6. Кручаниця М.І., Філак Ф.Г., Розумик Н.В., Філак Я.Ф. Нетрадиційні засоби оздоровлення. Навчальний посібник для студентів вищих навч. закл. фіз. вихов. і спорту. – Ужгород: Вид-во УжНУ, 2008. - 120с.
7. Латогуз С. И. Руководство по технике массажа и мануальной терапии. Изд. 2-е перераб. Ростов н/Д: «Феникс». Харьков: «Торсинг», 2002. – 512с.

8. Філак Я.Ф., Філак Ф.Г. Масаж і нетрадиційний масаж: підручник /Я.Ф. Філак, Ф.Г. Філак – Ужгород: ФОП Сабов А. М., 2015. – 336 с.

Допоміжна література

1. Нетрадиционная медицина. – Пер. с англ. – Харьков: Книжный клуб «Клуб Семейного Досуга», 2003. – 320с.
2. Оржешковський В.В., Чопчик Д. І. Лікувальний масаж. – К.: Здоров'я, 1978. – 176с.
3. Поддер Т. Массаж. Полное руководство: Пер. с англ. Н. Скоробогатова. – Харьков: Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2007. – 320с.
4. Устименова С.В. Точечный массаж и древние восточные методики. – М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004. - 192с.
5. Фокин В.Н. Полный курс массажа: Учебное пособие. – 2-е изд, исмпр. И доп./ В.Н. Фокин. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2003. – 512с.
6. Фізіотерапевтичні та фізіопунктурні методи і їх практичне застосування: Навчально-методичний посібник /Самосюк І.З., Парамончик В.М., Губенко В.П. та ін. – К.: Альтерпрес, 2001. – 316с.
7. Энциклопедия массажа от А до Я: Пер. с англ. З. Слоботкиной. – Харьков: Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2007. – 384с.

АНОТАЦІЯ

дисципліни «Нейрофізіологічні основи абілітації та адаптації когнітивних порушень та втрати навичок адаптивної поведінки»

Назва дисципліни	Формування програми зменшення впливу факторів ризику розвитку НІЗ на здоров'я населення
Цикл дисципліни	Фахової підготовки
Рівень вищої освіти	Магістерський
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Основ медицини
Семестр, в якому викладається дисципліна	другий
Обсяг дисципліни в кредитах	4,0
Форма контролю	Залік
Викладач, який забезпечує викладання дисципліни	Філак Ф.Г., канд мед. наук, доцент

Метою навчальної дисципліни є підготовка фахівців, які спроможні оволодіти знаннями та методичними навичками самостійної роботи з особами, які страждають важкими захворюваннями. Опанування знань та навичок, необхідних для організації медичної та соціальної допомоги особам з важкими захворюваннями, психічними розладами та їх медико-соціальної реабілітації. Надання студентам знань та умінь необхідних для співпраці з іншими фахівцями, що працюють у соціальній сфері та сфері охорони психічного здоров'я.

Загальних:

- здатність визначати мету та завдання власної та колективної діяльності, передбачати альтернативні рішення у професійній діяльності (ЗК-1);
- здатність генерувати нові ідеї, брати участь у інноваційних проектах для вирішення клінічних, наукових та освітніх завдань, публікувати результати досліджень у наукових виданнях (ЗК-4);
- здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди (ЗК-5);
- здатність оцінювати стратегічний потенціал професійного розвитку команди, знаходити нестандартні організаційно-управлінські рішення в нетипових ситуаціях, готовність нести за них відповідальність (ЗК-8);
- здатність до подальшого навчання зі значним ступенем самостійності та саморегулювання (ЗК-9);
- здатність відповідати за результати професійної діяльності (ЗК-11).

Спеціальних (фахових):

- здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції (ФК-2);
- здатність розуміти складні патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної терапії (ФК-3);
- здатність розуміти клінічний діагноз, перебіг захворювання та провадити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця (ФК-5);
- здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд та документувати їх результати (ФК-6);
- здатність забезпечувати оптимальний рівень терапевтичного навантаження, контролювати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта (ФК-8);

- Здатність Допомогати Пацієнту/Клієнту Розуміти Власні Потреби, Обговорювати Та формулювати цілі, пояснювати програму фізичної терапії (ФК-9);
- здатність провадити професійну діяльність відповідно до потреб здоров'я, культурних цінностей та традицій населення з метою збільшення заняттєвої участі пацієнта/клієнта шляхом адаптації його в суспільство (ФК-12);
- здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці ускладнень, захворювань, травм та неповносправності, здоровому способу життя (ФК-13);
- здатність впроваджувати сучасні наукові дані у практичну діяльність (ФК-16);

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання письмових завдань;
- відповіді на лабораторних заняттях;
- виконання індивідуальних завдань з демонстрацією практичних навичок;
- аналітичні звіти, реферати
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- тести;
- розв'язування ситуативних задач;
- залік.

Зміст навчальної дисципліни

Лекційний курс

Тема 1. Травми переломи спинного мозку. Фізична терапія, абілітація хворих після перелому спинного мозку.

Тема 2. Росіяний склероз. Причини, клінічний перебіг захворювання. Засоби реабілітації, абілітації.

Тема 3 Комплексна реабілітація та абілітація дітей з дитячим церебральним паралічем.

Тема 4. Фізична терапія та соціальні засоби абілітації дітей при аутистичних розладах.

Тема 5. Лікувальні і соціальні засоби абілітації та реабілітації дітей інвалідів з хворобою Дауна.

Тема 6. Медико-соціальна реабілітація та соціальна допомога особам, що страждають на психічні або поведінкові розлади.

Практичний курс

Тема 1. Причини переломів спинного мозку. Клінічні особливості від сегменту ураження спинного мозку. Методи лікування. Засоби фізичної терапії.

Тема 2. Спеціальний догляд за хворими після перелому спинного мозку. Медико-психологічна допомога хворим після перелому спинного мозку. Побутова і соціальна реабілітація.

Тема 3. Росіяний склероз. Фактори розвитку. Симптоми, діагностика, класифікація, стадії. Сучасні підходи до лікування при загостренні розсіяного склерозу з позицій доказової медицини

Тема 4. Засоби фізичної терапії, шляхи абілітації та профілактики при розсіяному склерозі. Соціально-психологічна допомога.

Тема 5. Причини, особливості клінічних форм перебігу ДЦП. Схеми обстеження дітей з ДЦП. Засоби фізичної терапії, абілітації дітей з ДЦП. Щоденна фізична активність.

Тема 6. Реабілітаційний супровід у ході інтегрованого інклюзивного навчання дітей з ДЦП. Розвиток рухових функцій, дрібної моторики у дітей ДЦП. Допоміжні засоби пересування і їх підбір. Корекція поведінки.

Тема 7. Загальне поняття аутизм. Причини, ознаки, синдроми аутичних розладів. Особливості становлення і соціально-емоційного розвитку дитини з аутизмом.

Тема 8. Основні методи лікування, реабілітації та абілітації дітей з аутизмом. Допоміжні методи реабілітації (Пет-терапія, барабанна терапія, йога, плавання). Корекція поведінки аутистів. Навички дрібної моторики.

Тема 9. Особливості дітей з синдромом Дауна. Рання абілітація дітей з синдромом Дауна. Принципи реабілітації дітей з синдромом Дауна

Тема 10. Медико-психологічний супровід дітей раннього віку з синдромом Дауна. Корекція поведінки.

Тема 11. Диференційований підхід до реабілітації та лікувальних заходів осіб, які страждають на психічні розлади. Принципи, структура та технологія медико-соціальної реабілітації психічно хворих осіб.

Тема 12. Підходи до вирішення проблем внаслідок психічного або поведінкового розладу. Критерії психічного здоров'я.

Тема 13. Медико-соціальна допомога хворим, які мають поведінкові розлади.

Основна література

1. Гусев Е.И., Завалишин И.А., Бойко А.Н. Рассеянный склероз и другие демиелинизирующие заболевания. М: Миклош, 2004. – 540 с.
2. Колупаєва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва, О.М. Таранченко. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. — 304 с.
3. Кукуруза Г.В. Психологічна модель раннього втручання: допомога сім'ям , що виховують дітей раннього віку з порушенням розвитку: монографія. – Х.: Точка, 2013. – 244 с.
4. Островська К.О. Засади комплексної психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом: Монографія. - Львів : «Тріада плюс», 2012. - 520 с.
5. Полищук Н.Е. Повреждения позвоночника и спинного мозга (механизмы, клиника, диагностика, лечение) / Н.Е. Полищук, Н.А. Корж, В.Я. Фищенко. – Киев, 2001. –387 с.
6. Сапожникова, Т.В. Психолого-педагогическое сопровождение детей с синдромом Дауна и их семей в условиях реабилитационного центра [Текст]: учебно-методическое пособие / Т.В. Сапожникова, Н.А. Першина, Н.А. Щигрева. – Бийск, 2019. – 311 с.
7. Чеботарьова О. В. Ч 34 Дитина із церебральним паралічем / О. В. Чеботарьова, Л. В. Коваль, Е. А. Данілавичюте. — Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. — 40 с
7. Шмид Т.Е., Яхно Н.Н. Рассеянный склероз: руководство для врачей. М.: МЕДпресс-информ, 2012. – 272 с.
8. Шульженко Д. Аутизм — не вирок. / Д. Шульженко. — Львів: Кальварія, 2010. — 224 с.

Допоміжна література

1. Брильман Дж. Неврология.- Мед пресс-информ, 2007.- 224с.
2. Баркер Р., Баразі С., Нил М. Наглядная неврология.- ГЭОТАР-медиа, 2006.- 137с.
3. Максимова С.Ю. Особенности психофизической сферы детей с синдромом Дауна / С.Ю. Максимова, И.В. Федотова, И.С. Таможникова, Д.С. Федорова. – Волгоград: ФГБОУ ВО «ВГАФК», 2019. – 185 с.
4. Няньковський С. Л. Особливості соматичної патології в дітей із дитячим церебральним паралічем (огляд літератури) / С. Л. Няньковський, А. І. Пишник, О. В. Куксенко // Здоровье ребенка. - 2017. - т. 12, № 1. - С. 54-62. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zd_2017_12_1_12
5. Приб Г.А. Соціальна психіатрія і наркологія: навчальний посібник. – К.: ІПК ДСЗУ, - 2016.- 255 с.

АНОТАЦІЯ

Дисципліни «Діагностика та програми фізичної терапії в хірургії, онкології та інтенсивній терапії»

Назва дисципліни	Формування програми зменшення впливу факторів ризику розвитку НІЗ на здоров'я населення
Цикл дисципліни	Фахової підготовки
Рівень вищої освіти	Магістерський
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Фізичної реабілітації
Семестр, в якому викладається дисципліна	другий
Обсяг дисципліни в кредитах	4,0
Форма контролю	Залік
Викладач, який забезпечує викладання дисципліни	Філак Я.Ф. ,канд .наук з ФВіС, доцент

Метою навчальної дисципліни «Діагностика та програми фізичної терапії в хірургії, онкології та інтенсивній терапії» є підготовка фахівців здатних вирішувати завдання фізичної терапії при хірургічних та онкохірургічних захворюваннях, розробляти програми фізичної терапії та технологію втручання при різних хірургічних та онкохірургічних захворюваннях. Оволодіння системою умінь і компетенцій, що визначені цією програмою. Знання засобів і методів фізичної реабілітації в хірургії та в онкології, ознаки захворювань різних органів та систем. Особливості застосування засобів, форм, рухових режимів лікувальної фізичної культури. фізіотерапії, кліматотерапії, механотерапії з лікувальною та профілактичною метою.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальних:

- здатність визначати мету та завдання власної та колективної діяльності, передбачати альтернативні рішення у професійній діяльності (ЗК-1);
- здатність виявляти, формулювати і вирішувати проблеми пацієнтів, застосовуючи у практичній діяльності базові знання, клінічне та рефлексивне мислення (ЗК-2);
- здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди (ЗК-5);
- здатність генерувати нові ідеї, брати участь у інноваційних проектах для вирішення клінічних, наукових та освітніх завдань, публікувати результати досліджень у наукових виданнях (ЗК-4);
- здатність до представлення результатів професійної діяльності та наукових досліджень з використанням сучасних інформаційно - комунікаційних технологій (ЗК-7);
- здатність відповідати за результати професійної діяльності (ЗК-11);

Спеціальних (фахових):

- здатність пояснювати потребу у заходах фізичної реабілітації, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я (ФК-1);
- здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції (ФК-2);
- здатність розуміти складні патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної терапії (ФК-3);
- здатність розуміти та пояснювати медичні, педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії, ерготерапії (ФК-4);

- здатність розуміти клінічний діагноз, перебіг захворювання та провадити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця (ФК-5);
- здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману інформацію щодо реабілітаційних програм, їх ефективність (ФК-7);
- здатність забезпечувати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта (ФК-8);
- здатність допомагати пацієнту/клієнту розуміти власні потреби, обговорювати та формулювати цілі, пояснювати програму фізичної терапії (ФК-9);
- здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці ускладнень, захворювань, травм та неповносправності, здоровому способу життя (ФК-13);
- здатність шукати шляхи постійного покращення якості реабілітаційних послуг, формувати нові ідеї у фізичні терапії, ерготерапії (креативність) (ФК-14);
- здатність впроваджувати сучасні наукові дані у практичну діяльність (ФК-16);

Очікувані результати навчання з дисципліни
<p>Знання: Особливостей організму людини та структурні і функціональні особливості організму, особливості хірургічних, онкологічних хвороб. Причини виникнення, клінічний перебіг захворювань. Отримати фундаментальні теоретичні знання, набути практичних навичок володіння методиками відновлення та збереження здоров'я даної категорії хворих. Набуття професійних знань з фізичної терапії щодо роботи з пацієнтами, які мають онкопатологію та після хірургічних втручань, володіння новітніми реабілітаційними технологіями.</p>
<p>Розуміння: Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування фізичних вправ, інших засобів і методів фізичної терапії при хірургічних та онкологічних захворюваннях. Клінічну картину захворювання різних систем. Засоби, форми та окремі методики лікувальної гімнастики, які застосовуються у хірургії і в при онкопатології. Розуміння особливостей застосування фізіотерапії, кліматотерапії в комплексному відновному лікуванні осіб з даною патологією..</p>
<p>Застосувати: практичні вміння та навички для обстеження хірургічних та онкохворих. Вміти розробити та застосувати програму фізичної терапії та методики застосування фізичних вправ і психологічних методів, засобів і форм відновного лікування при хірургічних та онкологічних захворюваннях з метою функціонального відновлення психофізичної дієздатності. Надавати екстрену допомогу при основних невідкладних станах та демонструвати володіння навичками реанімаційних заходів.</p>
<p>Аналізувати: Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних методів діагностики при. Класифікувати та аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених хірургічних і онкологічних захворювань. Аналізувати клінічний перебіг захворювання при різних нозологічних станах та вплив комплексу засобів фізичної терапії.</p>
<p>Здатність проводити клінічне обстеження та інструментальне дослідження різних органів та систем у хірургічних та онкохворих. Скласти програму фізичної реабілітації для осіб при різних хірургічних, онкологічних захворюваннях та патологічних станах. Розробити і виконати комплекс фізичних вправ лікувальної гімнастики та масажу. Володіти технікою та параметрами проведення фізіотерапевтичних процедур для даної категорії хворих. Розпізнати ознаки та надати долікарську медичну допомогу при нещасних випадках та невідкладних станах.</p>

Оцінювання готовності магістрантів до самостійного виконання професійних завдань. План обстеження і проведення реабілітаційних заходів онкологічних і хірургічних хворих, трактувати дані лабораторних та інструментальних методів обстеження. Виконати комплекс фізичних вправ лікувальної гімнастики та масажу, оцінити їх одноразовий та курсовий вплив при різних онкологічних захворюваннях і в хірургії. Інтерпретувати стан систем організму після проведення курсу реабілітаційних заходів.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання письмових завдань;
- відповіді на лабораторних заняттях;
- виконання індивідуальних завдань з демонстрацією практичних навичок;
- аналітичні звіти, реферати
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- тести;
- розв'язування ситуативних задач;
- залік.

Зміст навчальної дисципліни

Лекційний курс

Тема 1. Фізична терапія та ерготерапія при хірургічних захворюваннях органів шлунково-кишкового тракту та гепатобіліарної системи.

Тема 2. Фізична терапія при хірургічних та онкологічних захворюваннях кишківника.

Тема 3. Фізична терапія та ерготерапія при хірургічних захворюваннях легень і плевральної порожнини, а також травмах грудної клітки.

Тема 4. Фізична терапія та ерготерапія при хірургічних захворюваннях серцево-судинної системи (ІХС, захворювання артерій та вен).

Тема 5. Фізична терапія при хірургічних і онкологічних мозково-судинних захворюваннях.

Тема 6. Особливості фізичної терапії при хірургічних, онкологічних захворюваннях ендокринної системи.

Практичний курс

Тема 1. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика захворювань шлунка і дванадцятипалої кишки та їх хірургічне лікування. Фізична терапія при хірургічних захворюваннях шлунка і дванадцятипалої кишки на різних етапах післяопераційного періоду.

Тема 2. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика захворювань жовчного міхура, жовчовивідних протоків і підшлункової залози та їх хірургічне лікування. Фізична терапія при хірургічних та онкохірургічних захворюваннях жовчного міхура, жовчовивідних протоків і підшлункової залози на різних етапах післяопераційного періоду.

Тема 3. Захворювань тонкого і товстого кишківника та їх хірургічне лікування. Фізична терапія при хірургічних захворюваннях тонкого і товстого кишківника на різних етапах післяопераційного періоду.

Тема 4. Загальні відомості про етіологію та патогенез, клініку, діагностику захворювань легень і плевральної порожнини, а також травм грудної клітки та їх хірургічне лікування.

Тема 5. Методи та засоби фізичної терапії при хірургічних захворюваннях легень і

плевральної порожнини, а також травмах грудної клітки. Фізична терапія при хірургічних захворюваннях легень і плевральної порожнини, а також травмах грудної клітки на різних етапах післяопераційного періоду.

Тема 6. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика серцево-судинних хірургічних захворюваннях. Методи та засоби фізичної терапії при серцево-судинних (інфаркті міокарда та порушеннях ритму серцевих скорочень) хірургічних захворюваннях.

Тема 7. Фізична терапія при серцево-судинних (інфаркті міокарда та порушеннях ритму серцевих скорочень) хірургічних захворюваннях на різних етапах післяопераційного періоду.

Тема 8. Загальні відомості про етіологію, патогенез, клініку, діагностику в залежності від захворювань артерій та вен верхніх та нижніх кінцівок.

Тема 9. Фізична терапія при хірургічних захворюваннях артерій та вен верхніх та нижніх кінцівок на різних етапах післяопераційного періоду.

Тема 10. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика при мозково-судинних (ішемічного та геморагічного інсульту) хірургічних захворюваннях.

Тема 11. Методи та засоби фізичної терапії та ерготерапії при мозково-судинних (ішемічному та геморагічному інсульті) хірургічних захворюваннях. Фізична терапія та ерготерапія при мозково-судинних (ішемічному та геморагічному інсульті) хірургічних захворюваннях на різних етапах післяопераційного періоду.

Тема 12. етіологію, патогенез, клініку, діагностику онкохірургічних захворювань, зокрема ендокринної системи (щитовидної залози).

Тема 13. Фізична терапія та ерготерапія при онкохірургічних захворюваннях, зокрема ендокринної системи (щитовидної залози) на різних етапах післяопераційного періоду.

Тема 14. Етіологію, патогенез, клініка, діагностика захворювань, які потребують трансплантації органів і тканин. Фізична терапія та ерготерапія при трансплантації органів і тканин на різних етапах післяопераційного періоду.

Основна література

1. Клінічна онкологія / За ред. проф. Б. А. Палюха. - Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2012. - 704 с.
2. Мурза В.П. Фізична реабілітація в хірургії. Навчальний посібник / В.П. Мурза, В.М. Мухін. - К.: Науковий світ, 2008. - 246 с.
3. Назар П. С. Загальний та спеціальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту /П. С. Назар, Л. Г. Шахліна. - Київ, Олімпійська література, 2007. - 240 с.
4. Яськевич, Л. С. Клиника и диагностика рака желудка / Л. С. Яськевич, Н. И. Крутилина // Arg medica. 2008. № 1. С. 45-49.
5. Пархотик И. И. Физическая реабилитация при заболеваниях органов брюшной полости. - К.: Олимпийская литература, 2003. - 224 с.
6. Справочник по онкологии. /Под. ред. С. А. Шалимова, Ю. А. Гриневича, Д. В. Мясоедова/. 2-е изд. перераб. и доп. - К.: Здоровье, 2009. - 576 с.
7. Хірургія: підручник /В. І. Бондарів, Р. В. Бондарів, О. О. Васильєв та ін./за ред. проф. П. Г. Кондратенка. - К.: Здоров'я, 2009. - 968 с.
8. Хірургічні хвороби із клінічною патологією /За ред. А. Г. Іфтодія, І. В. Шкварковського. Навч. посібник. Чернівці, Медуніверситет, 2012. - 499 с.
9. Хірургія /За ред. Л. Я. Ковальчука. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2010. - 1056 с.
10. Щепотін І. Б., Ганул В. Л., Кліменко І. О. Онкологія. Підручник. - К.: Книга-плюс, 2006. - 370. - 401 с.

11. Cancer rehabilitation principles and practice / edited by Michael D. Stubblefield and Michael W. O'Dell. - New York, 2009. - 1093 p.

Допоміжна література:

1. Лекції з госпітальної хірургії в 3 -х томах /За ред. проф. В. Г. Мішалова. - Київ, Асканія, 2008.

1. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина (Вибрані лекції для студентів) /За ред. проф. В. В Клапчука. - Дніпропетровськ: Медакадемія, 2006. - 179 с.